

Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie

1. De Partijen

1. AlliantieVereniging, Ambient advies BV, ARCADIS, Atelier GROENBLAUW, BNA, Bouwend Nederland, Branchevereniging VHG, CROW, de Beroepsvereniging van Nederlandse Stedenbouwkundigen en Planologen (BNSP), De Bouwcampus, de Natuur en Milieufederaties , de Technische Universiteit Delft, Deltares, Designlab 2902, Ecorys, Elma Stedenbouw, F30, Grontmij Nederland B.V., Hanzehogeschool Groningen, Heijmans, HKV lijn in water B.V., Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool VHL University of Applied Sciences Leeuwarden/Velp, Interdelta Nederland, KCAF, Kupers & Niggebrugge BV, LUZ architecten, Master City Developer , MBDSO, Movares Nederland BV, MUST Stedebouw BV, Naeff Consult B.V., Nederlandse Vereniging voor Tuin- en Landschapsarchitectuur (NVTL), Nelen & Schuurmans, NLingenieurs, OneWorld Water, ORG-ID B.V., Prof. Ir. Jan Brouwer Architect, RebelGroup, Rho-adviseurs, SBRCURnet, SITE urban development, Staatsbosbeheer, Sterk Consulting, Stichting de Levende Stad, Stijl advocaten, SVP Architectuur en Stedenbouw, Tauw, TNO, Urbancore, Vereniging gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO), Vereniging Klimaatverbond Nederland, Vereniging van Waterbouwers, Wageningen UR, Wareco Ingenieurs, Water Governance Centre , Water Natuurlijk, Waterregisseurs, Watertorenberaad, Wellantcollege, Werkgroep Duurzame Stedelijke Ontwikkeling BNSP/NVTL, Wing Process Consultancy BV, Saxion, Twynstra Gudde, WoW Amsterdam, hierna te noemen: 'Marktpartijen, Maatschappelijke Organisaties, Kennis-, Onderwijsinstellingen Die Ondertekenen';
  2. de drinkwaterbedrijven, vertegenwoordigd door VEWIN, hierna te noemen 'Netbeheerders Die Ondertekenen';
  3. het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, hierna te noemen: 'Ministerie';
  4. de provincies, vertegenwoordigd door het Interprovinciaal Overleg, hierna te noemen: 'Provincies';
  5. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap Rijnland, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Groot Salland, Waterschap Peel en Maasvallei, Waterschap Rivierenland, Waterschap Roer en Overmaas, Waterschap Vechtstromen, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, hierna te noemen: 'Individuele Waterschappen Die Ondertekenen';
  6. Gemeente Amersfoort , Gemeente Amsterdam, Gemeente Arnhem, Gemeente Breda, Gemeente Delft, Gemeente Den Helder, Gemeente Deventer, Gemeente Dordrecht, Gemeente Eindhoven, Gemeente Gouda, Gemeente Haarlemmermeer, Gemeente Hoogeveen, Gemeente Nieuwegein, Gemeente Oudewater, Gemeente Rotterdam , Gemeente Tilburg, Gemeente Utrecht, Gemeente Vianen, Gemeente Woerden, Gemeente Zwolle, Gemeente Bunnik, Gemeente Houten, Gemeente Stichtse Vecht, Gemeente Heemskerk, Gemeente Den Haag, hierna te noemen: 'Individuele Gemeenten Die Ondertekenen';
  7. Samenwerking Water Regio Achterhoek⁺ en het Platform Slappe Bodem;
  8. Genoemden onder 3., 4., 5., 6., en 7. samen te noemen: 'Overheden Die Ondertekenen'
- Hierna tezamen ook genoemd: Partijen,

2. constateren dat:

- a) bouwen aan een klimaatbestendig en waterrobuust stedelijk gebied samenwerking vraagt van allen die in het stedelijk gebied wonen en werken en de betrokken overheden;
- b) Marktpartijen, maatschappelijke organisaties, kennis- , onderwijsinstellingen een *coalition of the willing* willen smeden;
- c) overheden¹ samen het beleidsvoorstel 'Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie' hebben voorbereid; het Rijk, IPO, UvW en VNG bereid zijn om voor de beleidsmatige verankering hiervan het 'Bestuursakkoord Deltaprogramma' te sluiten²;

---

¹ Ministerie van IenM, IPO, UvW, VNG

- d) Een *coalition of the willing* van individuele niet-overheden en individuele overheden de Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie en het Bestuursakkoord Deltaprogramma verbreedt en versterkt,

3. onderschrijven het belang van klimaatbestendig en waterrobuust (her)ontwikkelen, omdat:

- a) steden en dorpen de plekken zijn waar Nederlanders wonen, werken, ondernemen en hun vrije tijd doorbrengen. Dat de stad de motor is van de economie. Dat een goede kwaliteit van de leefomgeving van steden en dorpen daarom essentieel is;
- b) door voortgaande verstedelijking de kwetsbaarheid van grote delen van Nederland toeneemt voor de gevolgen van overstromingen, extreem weer, relatieve bodemdaling, stijging van de zeespiegel, een grotere kweldruk en verzilting³;
- c) het bebouwde gebied in Nederland door extreem weer zoals zware regenval, langdurige droogte en hoge temperaturen nu al regelmatig te maken heeft schade aan gebouwen, boven- en ondergrondse infrastructuur, groenvoorzieningen, groter gezondheidsrisico voor bewoners. Een schade die tot 2050 tot tientallen miljarden kan oplopen⁴;
- d) klimaatverandering en de aanpak daarvan kansen biedt, die benut kunnen worden door slim te investeren, realiseren en beheren; en kansen biedt voor ondernemerschap en innovatie,

4. spreken de volgende intenties uit:

Deel 1: Ambities voor klimaatbestendige stad in 2050 en tussendoelen in 2020

Partijen delen als ambitie voor het stedelijk gebied dat in **2050**, bij hevige neerslag of bij hoog water aan de kust en in rivieren, schade aan gebouwen waar redelijkerwijs mogelijk, wordt voorkómen, mensen en diensten de hoofdwegen kunnen blijven gebruiken en de gezondheid niet bedreigd wordt; dat slachtoffers, schade en maatschappelijke ontwrichting, waar redelijkerwijs mogelijk, worden voorkómen; dat in 2050 de waterkwaliteit nog goed is.

Voor perioden van droogte en/of hitte en lage grondwaterstanden delen Partijen de ambitie dat in 2050 aantasting van funderingen, ongelijkmatige zetting en schade aan groen, aantasting van de gezondheid van mensen en van de leefbaarheid van de stad zo veel mogelijk wordt voorkómen en de stedelijke infrastructuur⁵ zo veel mogelijk blijven functioneren.

Partijen onderschrijven het doel dat klimaatbestendig en waterrobuust inrichten uiterlijk **2020 integraal onderdeel** is van beleid en handelen. Partijen ontwikkelen de *kennis* die hiervoor nodig is en die het benutten van de kansen, die de adaptatiestrategie² biedt, mogelijk maakt. De partijen in de realisatieketen (overheden en niet-overheden) hebben in 2020 samen werkwijzen ontwikkeld (o.a. voor aanbestedingen), die innovatie op het gebied van klimaatadaptatie mogelijk maken en zo veel mogelijk ruimte bieden voor dialoog tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers.

Overheden Die Ondertekenen zorgen ervoor dat in 2020 de uitkomsten van de analyse, de ambities, concrete doelen en de adaptatiestrategie die zij in het kader van de implementatie van de Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie (zie bijlage I) opstellen⁶ bij derden bekend zijn.

Partijen bevorderen, waar mogelijk, *draagvlak* voor deze gezamenlijk te stellen ambities, concrete doelen en adaptatiestrategie.

---

² De koepels ondertekenen het Bestuursakkoord Deltaprogramma. Voor deze intentieverklaring gaan de ondertekenaars er vanuit dat de ondertekenende overheden de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie uitvoeren en in dat kader voor 2020 klimaatbestendigheid van het eigen plangebied analyseren ('weten'), de resultaten van deze analyse vertalen in een gedragen ambitie en een adaptatiestrategie met concrete doelen ('willen') en de beleidsmatige en juridische doorwerking van deze ambitie borgen voor uitvoering ('werken').

³ DPNH, Knelpuntenanalyse DPNH, 2011

⁴ Hoogvliet, Schades door watertekorten en -overschotten in stedelijk gebied, 2012

⁵ zoals de verkeers-, afvalwater-, drinkwater-, gas-, elektriciteits-, ICT- en datainfrastructuur

⁶ De overheden gaan aan de slag met de stappen 'weten', 'willen' en 'werken' en organiseren daarbij draagvlak. In deze intentieverklaring verklaren de partijen hieraan vanuit hun eigen rol bij te willen dragen.

Deel 2: Governance Klimaatbestendige Stad

Partijen hebben de intentie samen te bouwen aan de klimaatbestendige stad door (voor zover van toepassing vanuit de eigen rol):

- klimaatmitigatie en -adaptatie, ruimtelijke kwaliteitsopgaven, economie, leefbaarheid en gezondheid te zien als één stedelijke opgave die om integrale oplossingen vraagt;
- het water in de stad in beschouwing te nemen als één systeem, waarvan de onderdelen grond-, hemel-, oppervlakte-, en afvalwater samenhangen, zowel onderling en als in hun relatie tot de openbare ruimte: kwantitatief en kwalitatief, functioneel en financieel;
- bij financiële berekeningen en afwegingen uit te gaan van een tijdshorizon die past bij de levensduur van de objecten (Life Cycle Costs) en daarbij de gevolgen van klimaatverandering te betrekken;
- potentiële maatregelen voor klimaatbestendigheid⁷ standaard te verwerken in ontwerpend onderzoek, ontwerpen, ruimtelijke plannen, beheer en onderhoud;
- waar mogelijk, burgers en burgerinitiatieven op het gebied van klimaatadaptatie te stimuleren en versterken;
- ondersteunen initiatiefnemers van gebiedsontwikkelingsprojecten (bestaande stad en nieuwbouw) met het vroegtijdig in overleg gaan en inbrengen van beschikbare kennis over bodem, het watersysteem en ondergrond;
- aan te sporen tot innovatie en co-creatie en daaraan zelf bij te dragen door vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid kennis en ervaringen over klimaatadaptatie te ontwikkelen en delen met partners en in samenwerkingsverbanden;
- in samenwerkingsverbanden initiatieven te ontwikkelen om bij gebiedsontwikkeling kansrijke maatregelen voor klimaatbestendigheid te ontdekken en toe te passen, door bijvoorbeeld het sluiten van regionale/lokale *deals* over ruimtelijke adaptatie in concrete projecten of programma's.

Marktpartijen, Maatschappelijke Organisaties, Kennis- , Onderwijsinstellingen Die Ondertekenen:

- besteden in diensten en producten op het gebied van onderzoek, onderwijs, plannen, realisatie, beheer en onderhoud van ruimtelijke initiatieven en hun corporate communicatie actief aandacht aan klimaatadaptatie;
- stimuleren onderwijs en onderzoek voor verdere ontwikkeling van kennis ten behoeve van klimaatadaptatie van het stedelijke gebied.

Overheden Die Ondertekenen:

- delen de bevindingen uit analyse van effecten van klimaatverandering met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties en informeren hen over maatregelen die zij zelf kunnen treffen;
- beschrijven in ruimtelijke plannen, indien analyse van effecten van klimaatverandering hiertoe aanleiding geeft, de wijze waarop klimaatadaptatie is opgenomen in het betreffende plan.

Provincies:

- Willen samen met waterschappen en andere partners werken aan klimaatbestendige inrichting van regionale watersystemen en dragen daarmee onder andere bij aan de vermindering van wateroverlast en - tekort in het stedelijk gebied.
- Stimuleren dat klimaatadaptatie een integraal onderdeel is van duurzame stedelijke ontwikkeling, zie het bovenstaande punt.
- Stimuleren bij gebiedsontwikkeling de toepassing van maatregelen om klimaatbestendigheid te verbeteren.
- Faciliteren, indien gewenst, gemeenten met kennis en advies op het gebied van een klimaatbestendiger inrichting van het stedelijk gebied.

---

⁷ Zie 'Handreiking Ruimtelijke Adaptatie'

Individuele Gemeenten Die Ondertekenen:

- spannen zich samen met andere partijen (zoals het waterschap) in om te voorkomen dat de gezondheid van de inwoners van de gemeente wordt aangetast en de leefbaarheid van het stedelijk gebied afneemt door klimaatverandering.

Individuele Waterschappen Die Ondertekenen:

- zoeken voor ruimtelijke adaptatie waar mogelijk naar synergie tussen eigen plannen en andere ruimtelijke ontwikkelingen in de stedelijke omgeving.

Netbeheerders Die Ondertekenen:

- stellen een risicoanalyse klimaatverandering voor hun netwerk op en delen kennis met elkaar en andere belanghebbenden over gevolgde methoden en uitkomsten;
- analyseren de wederzijdse beïnvloeding van elkaars netwerken;
- optimaliseren hun netwerken in relatie tot de mogelijke gevolgen van klimaatverandering.

Slotbepalingen

Deze intentieverklaring treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt tot 31 december 2020.

Partijen ondertekenen de intentieverklaring door tekening van de bij deze intentieverklaring behorende handtekeningpagina. Partijen doen de intentieverklaring en de getekende handtekeningpagina toekomen aan het ministerie (Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), Plesmanweg 1-6, Postbus 20901, 2500 EX Den Haag, onder vermelding van 'Ondertekening Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie'). De intentieverklaring en handtekeningpagina's worden gedurende de looptijd van de intentieverklaring gehouden door het ministerie.

Organisaties (bedrijven, maatschappelijke organisaties, individueel of via koepelorganisaties, individuele waterschappen, individuele gemeenten) kunnen gedurende de looptijd van de intentieverklaring als partij toetreden tot de intentieverklaring. Een toetredende partij dient de intentieverklaring zonder voorbehoud te onderschrijven. Een toetredende partij maakt de intentie tot toetreding bekend aan het ministerie. Het ministerie bevestigt de toetreding aan de toetredende partij. De intentie tot toetreding en de bevestiging worden gedurende de looptijd van de intentieverklaring gehouden door het ministerie. Het ministerie maakt de toetreding bekend via het Kennisportaal Ruimtelijke Adaptatie (www.ruimtelijkeadaptatie.nl).

Het ministerie van IenM evalueert in 2017 met Partijen de intentieverklaring en doet Partijen een voorstel voor het vervolg.

Alle in deze intentieverklaring genoemde afspraken worden zo snel mogelijk ter hand genomen.

Partijen komen overeen dat de afspraken van deze intentieverklaring niet in rechte afdwingbaar zijn.

Ondertekening

**Marktpartijen, Maatschappelijke Organisaties, Kennis- , Onderwijsinstellingen Die
Ondertekenen:**

AlliantieVereniging

Datum: 27-10-14

AlliantieVereniging, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Martin van Meurs

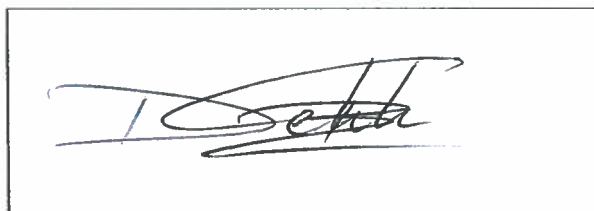
Functie: vice-voorzitter

Datum: 09 OKT. 2014

Ambient advies BV, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Gert Dekker

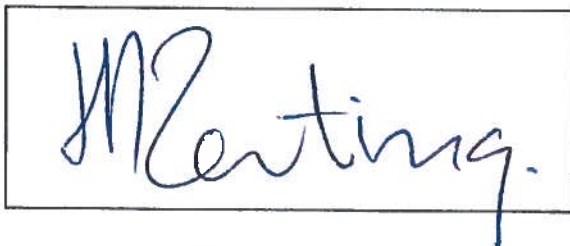
Functie: partner/adviseur

Datum: 21 oktober 2014

ARCADIS, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Harm Albert Zanting

Functie: Divisie Directeur Water & Milieu

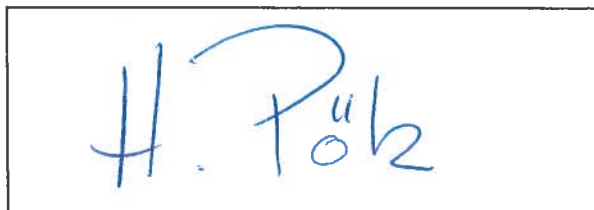
atelier **GROENBLAUW**

Datum:

9. oktober 2014

Atelier GROENBLAUW, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature reads "H. Pötz".

Naam: Hiltrud Pötz

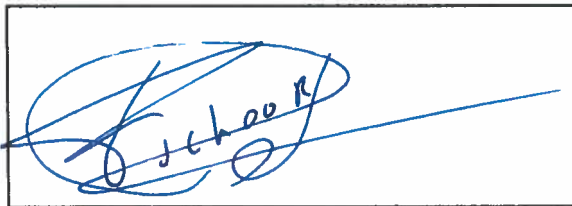
Functie:

BNA

Datum: 4 oktober 2014

BNA, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Fred Schoorl

Functie: directeur

Bouwend Nederland

de vereniging van bouw- en infrabedrijven

Datum: 23 oktober 2014

Bouwend Nederland, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'H. Homberg', is contained within a thin black rectangular border.

Naam: Henk Homberg

Functie: Vice-voorzitter

Datum: 9-10-2014

Branchevereniging VHG, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Egbert Roozen

Functie: Directeur

Datum: 09-10-2014

CROW, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is stylized and appears to be 'I. W. Koster'.

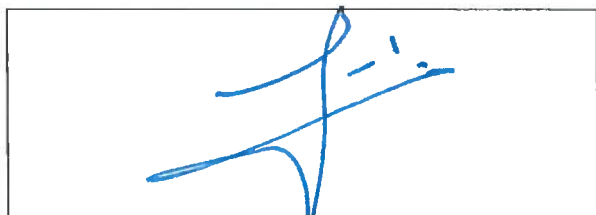
Naam: dr. ir. I. W. Koster

Functie: Directeur

Datum: 9-10-2014.

De Beroepsvereniging Nederlandse
Stedenbouwkundigen en Planologen (BNSP),
vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: drs. Koos Seerden

Functie: Bestuurslid BNSP

Datum: 09 OKT. 2014

De Bouwcampus, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is enclosed within a black rectangular border. The signature is highly stylized and cursive, appearing to be 'Jack de Leeuw'.

Naam: Jack de Leeuw

Functie: Bestuurslid

**de natuur en
milieufederaties**

Datum: *9 okt 2014.*

de Natuur en Milieufederaties, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

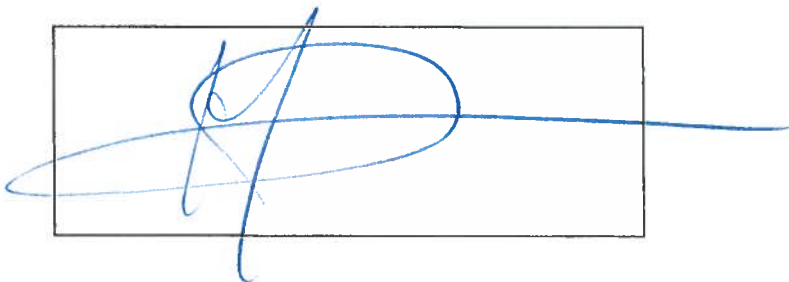
Naam: Godelieve Wijffels

Functie: Portefeuillehouder Water van de Natuur en Milieufederaties

Datum: 9-10-2014

Technische Universiteit Delft, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Prof. dr. ir. Herman Russchenberg

Functie: Directeur TU Delft Climate Institute

Deltares

Datum: 9 - oktober 2014

Deltares, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed within a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'J.C.J. Kwadijk'.

Naam: Dr J.C.J. (Jaap) Kwadijk

Functie: Directeur Kennis

designlab
2902

Datum: 9-10-2014

Designlab 2902, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Marjolein Pijpers - van Esch

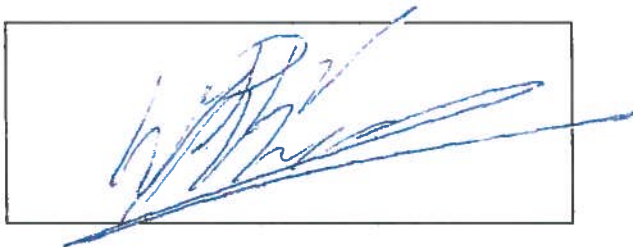
Functie: eigenaar, ontwerper

Datum: 7 oktober 2014

ECORYS, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Walter Hulsker

Functie: Directeur Ecorys, Practice Finance & Regional Economics

Datum: 9 oktober 2014

Elma Stedenbouw, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Elma van Beek

Functie: stedenbouwkundige

Datum: 9 oktober 2014

F30, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Peter den Nijs

Functie: Voorzitter

Datum: 9 oktober 2014

Grontmij Nederland B.V., vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Ir. Enrico Moens

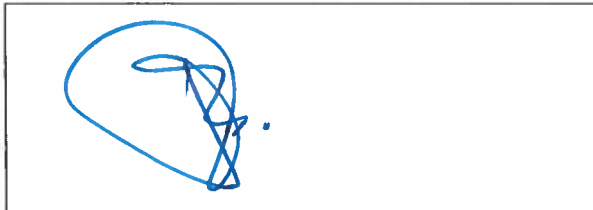
Functie: Programma Manager Adapting Cities

Datum: 9/10/2014

Hanzehogeschool Groningen, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: ir. Floris Boogaard

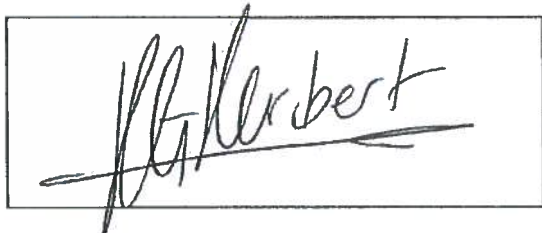
Functie: Lector Kenniscentrum NoorderRuimte

heijmans

Datum: 0 - 10 - 2014

Heijmans, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is written in a cursive style and appears to read 'H.G. Herbert'.

Naam: H.G. Herbert

Functie: directeur Heijmans Civiel

Datum: 9 oktober 2014

HKV lijn in water B.V., vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'K. Vermeer'.

Naam: ir. drs. K. (Kees) Vermeer

Functie: directeur

Datum: 9/10/2014

Hogeschool van Amsterdam, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Jeroen Kluck

Functie: lector water in en om de stad

Hogeschool
VHL

University of Applied Sciences

Datum: 9 oktober 2014

Hogeschool VHL University of Applied Sciences
Leeuwarden/Velp, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: dr. Paul van Eijk

Functie: Lector Sustainable Watersystems

INTER DELTA NEDERLAND

Datum: 27 OKT. 2014

Interdelta Nederland, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Jos Hezemans

Functie: Directeure

Datum: 09 OKT. 2014

KCAF, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

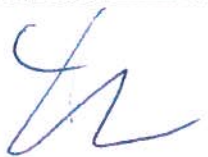
Naam: ir. F.P.W. van der Kwaak

Functie: Dagelijks bestuurslid

Datum: Utrecht, 20 oktober 2014

Kupers & Niggebrugge BV, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Jan Kupers

Functie: Directeur

LUZ ARCHITECTEN

Datum: 29-10-2014

LUZ architecten, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink that reads "H. Bothof".

Naam: Heleen Bothof

Functie: architect - eigenaar

master city developer

Datum: 09 OKT. 2014

Master City Developer, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature is cursive and appears to read 'G. van Randeraat'.

Naam: Geurt van Randeraat

Functie: Directeur

Datum: 9 okt 2014

MBDSO, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed within a black rectangular border. The signature reads "Michiel Brouwer" in a cursive script.

Naam: Michiel Brouwer

Functie: Eigenaar.

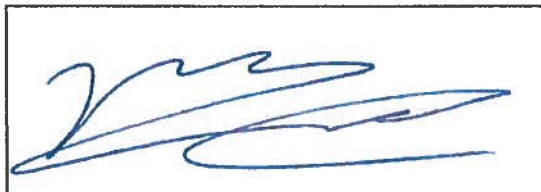
Movares

adviseurs & ingenieurs

Datum: 13 november 2014

Movares Nederland BV, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'J. C. Buisman'.

Naam: ir. Jacco C. Buisman

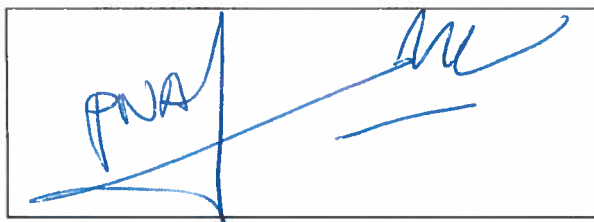
Functie: Commercieel directeur

stedebouw must

Datum: 09.10.2014.

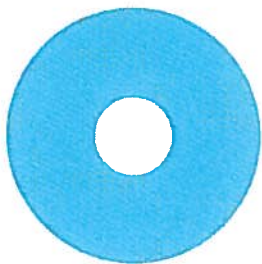
MUST Stedebouw BV, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is stylized and appears to be 'PJANNINK'.

Naam: Pieter Jannink

Functie: stede bouw k w o i g e / D I R E C T E U R

naeff consult

Datum: 9 oktober 2014

Naeff Consult BV, vertegenwoordigd door:

Gerbrand Naeff

directeur

Water Natuurlijk

Datum: 21 oktober 2014

Water Natuurlijk, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

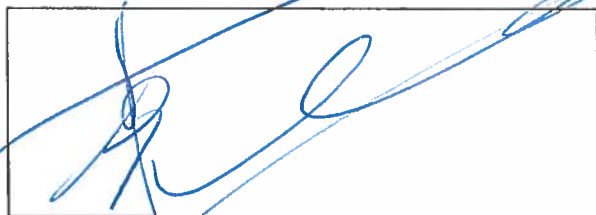
Naam: mw. F. De Pater

Functie: Secretaris landelijk bestuur Water Natuurlijk

Datum: 9 oktober 2014

Nederlandse Vereniging voor Tuin- en
Landschapsarchitectuur (NVTL), vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Frans Boots

Functie: Voorzitter

Datum:

9/10/14

Nelen & Schuurmans, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is contained within a black rectangular box. The signature consists of a large, stylized loop on the left and several straight lines extending to the right.

Naam: Fons Nelen

Functie:

Datum: 9 oktober 2014

NLingenieurs, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a thin black rectangular border. The signature is cursive and appears to read 'P. J. A. Oortwijn'.

Naam: ir. Paul J. A. Oortwijn

Functie: Directeur

Datum: 6-11-2014

OneWorld Water, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is stylized and appears to be "Judith Kurvers".

Naam: Judith Kurvers

Functie: Programmamaker OneWorld Water

ORG-ID

Datum: 9-10-2014

ORG-ID B.V., vertegenwoordigd door: *Roelof Westerhof*

Handtekening:

Naam: Roelof Westerhof

Functie: Partner/directeur

Prof. ir. Jan Brouwer
architect

Datum: 9 OKTOBER 2014

Prof. Ir. Jan Brouwer Architect, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Jan Brouwer

Functie:

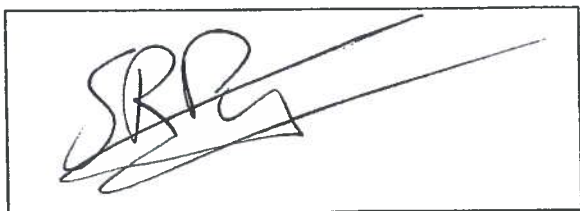
DIRECTEUR

REBEL

Datum: 7 november 2014

RebelGroup, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is stylized and appears to be 'S. Nijwening'.

Naam: Stefan Nijwening

Functie: Senior Adviseur

Datum: 9-10-2014.

Rho

**ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE**

Rho-adviseurs, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: drs. Koos Seerden

Functie: Algemeen directeur

Datum: 09 OKT. 2014

SBRCURnet, vertegenwoordigd door:

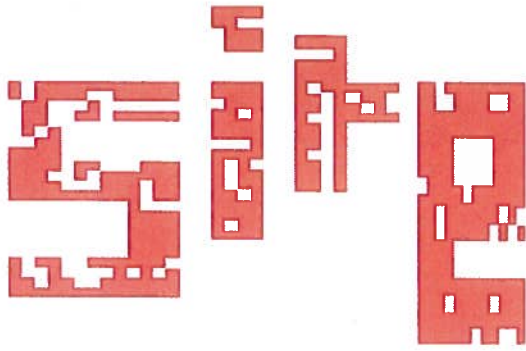
Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is enclosed within a black rectangular border. The signature is highly stylized and cursive, consisting of several overlapping loops and lines.

Naam: Ir. Jack de Leeuw

Functie: Directeur

Datum: 09 OKT. 2014

SITE urban development, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Geurt van Randeraat

Functie: Directeur

Datum: 29-10-2014

Staatsbosbeheer, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, sweeping arch over a diagonal line, enclosed within a thin black rectangular border.

Naam: ir. P. Winterman

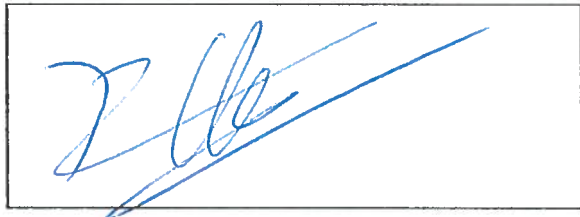
Functie: Programmadirecteur Grote Wateren

STERK CONSULTING

Datum: 09-10-2014

Sterk Consulting, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is stylized and appears to be 'R. C. L. van Cleef'.

Naam: drs. R. C. L. van Cleef

Functie: DIRECTEUR

Datum: 9 oktober 2014

Stichting de Levende Stad, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'Elma van Beek'.

Naam: Elma van Beek

Functie: Directeur

advocaten

Datum: 9/10/2014

Stijl advocaten, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, enclosed in a rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'Taco Hovius'.

Naam: mr. T (Taco) .E. Hovius

Functie: partner

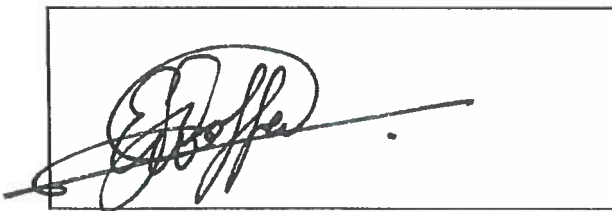
SVP

architectuur en stedenbouw

Datum: 9-10-2014

SVP Architectuur en Stedenbouw, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is cursive and appears to read 'Erwin Stoffer'.

Naam: Erwin Stoffer

Functie: stedenbouwkundige.

Tauw

Datum: 7 oktober 2014

Tauw, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is written over a rectangular box. The signature is cursive and somewhat stylized, with a large initial letter.

Naam: John Ebbelaar

Functie: BA manager.

Datum: 23 oktober 2014

TNO, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed within a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'J. Kuipers'.

Naam: Kuipers

Functie: MD leeromgeving

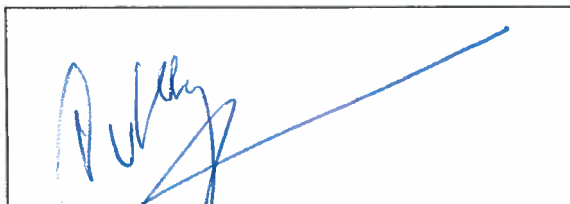

urbanCORE

Datum: 09 OKT. 2014

Urbancore, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is stylized and appears to be 'Antoinette van Heijningen'. A long, thin blue line extends from the bottom right of the signature across the box.

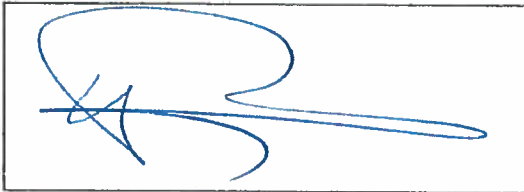
Naam: Antoinette van Heijningen

Functie: Directeur

Datum: 28 NOV. 2014

Vereniging van Waterbouwers, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

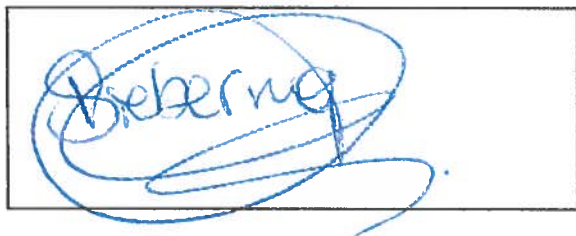
Naam: de heer H. Postma

Functie: Voorzitter

Datum: 9 okt 2014

Vereniging gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling
(GDO), vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: ir. Vivian Siebering

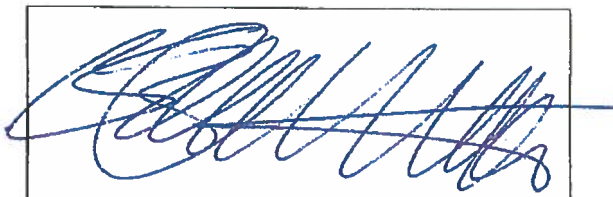
Functie: Moderator van het GDO netwerk NME diensten

Datum: 22 OKT. 2014

Vereniging Klimaatverbond Nederland, vertegenwoordigd
door:

Handtekening:

Naam: Stephan Brandligt

Functie: Voorzitter

WAGENINGEN UR
For quality of life

Datum: **19 NOV. 2014**

Wageningen UR, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Kees Slingerland

Functie: Directeur Alterra Wageningen UR, lid concernraad Wageningen UR

Datum: 9 oktober 2014

Wareco Ingenieurs, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Peter den Nijs

Functie: directeur

Datum: 9 oktober 2014

Water Governance Centre, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature is stylized and appears to read "Corné Nijburg".

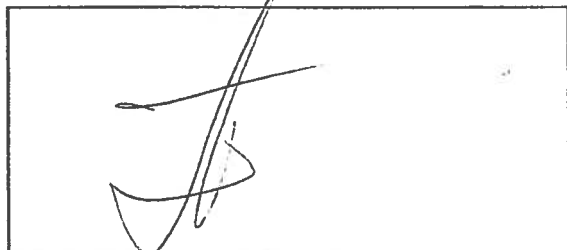
Naam: Corné Nijburg

Functie: Directeur

Datum: 9 oktober 2014

Waterregisseurs, vertegenwoordigd door:

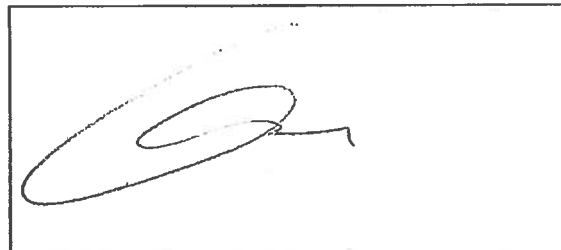
Handtekening:

Naam: Pieter van Zijl

Functie: directeur/partner

Handtekening:

Naam: Doreen van 't Spijker

Functie: directeur/partner

Watertorenberaad

Datum: 09 OKT. 2014

Watertorenberaad, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Peter Ruigrok

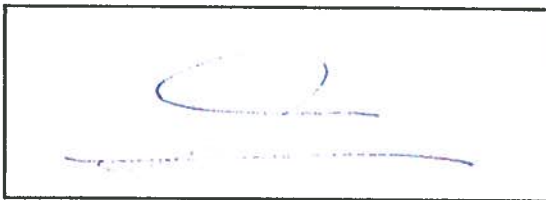
Functie: Voorzitter

wellantcollege

Datum: 9 oktober 2014

Wellantcollege, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is stylized and appears to be 'Annemarie Moons'.

Naam: Annemarie Moons

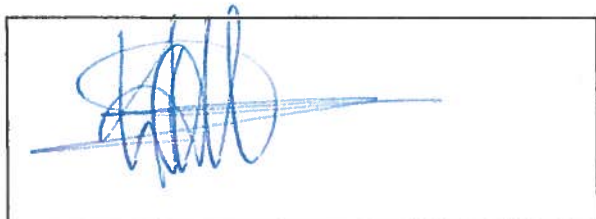
Functie: Voorzitter College van Bestuur

WERKGROEP DSO

Datum: 9 oktober 2014

Werkgroep Duurzame Stedelijke Ontwikkeling
BNSP/NVTL, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is enclosed within a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'Elma van Beek'.

Naam: Elma van Beek

Functie: Voorzitter

Datum: 22-10-2014

Wing process Consultancy BV, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: dr. ir. Henk Smit

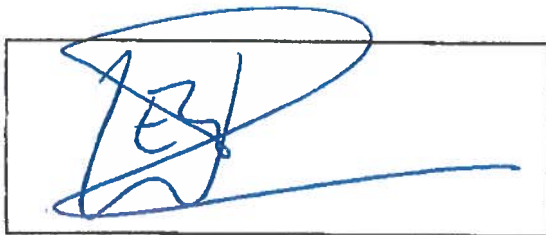
Functie: Managing partner

Twynstra Gudde

Datum: 9 oktober 2014

Twynstra Gudde, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Ellen Peper

Functie: directeur

Datum: 9/10/2014

Saxion, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is stylized and appears to be "John van den Hof".

Naam: dr. mr. G.J.J. (John) van den Hof

Functie: Lector Gebiedsontwikkeling & Recht

VOLMACHT

De ondergetekende:

De **STICHTING SAXION**, statutair gevestigd te Rijssen-Holten, kantoorhoudende 7513 AB ENSCHEDE, M.H. Tromplaan 30, vertegenwoordigd door de heer drs. J.W. Boomkamp, voorzitter van het College van Bestuur, hierbij te noemen: SAXION

Verklaart:

Bij deze volmacht te verlenen aan de heer dr. G.J.J. van den Hof, Lector Gebiedsontwikkeling & Recht, teneinde voor en namens Saxion in het kader van het 'Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering' de landelijke 'Intentieverklaring Ruimtelijke Adaptie', te ondertekenen.

Getekend te Enschede op 7 oktober 2014

Namens de Stichting:

drs. J.W. Boomkamp,
voorzitter College van Bestuur

Datum: 9 oktober 2014

Wow Amsterdam, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, enclosed in a rectangular box. The signature is stylized and includes the word "Wow" written in a cursive-like font below the main signature strokes.

Naam: Luca van der Putten

Functie: Projectmanager Urban Farm

Individuele Netbeheerders Die Ondertekenen:

Vereniging van waterbedrijven in Nederland

Datum: 9-10-2014

VEWIN, vertegenwoordigd door

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature appears to be "R.M. Bergkamp" with a stylized flourish at the end.

Naam: mr. R.M. (Renée) Bergkamp

Functie: Directeur

Ministerie:

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Datum: 14-10-2014

Ministerie van Infrastructuur en Milieu, vertegenwoordigd
door:

S. Riedsma

Handtekening:

Naam: S. Riedsma

Functie: Sg. I&M.

Provincies:

Datum: 9 oktober 2014

Interprovinciaal Overleg vertegenwoordigd door:

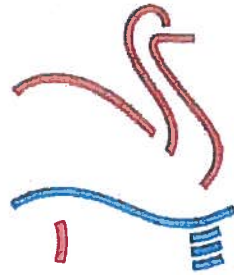
Handtekening:

Naam: Josan Meijers

Functie: Vertegenwoordiger IPO,
gedeputeerde Provincie Gelderland

Individuele Waterschappen Die Ondertekenen:

Getekend te Utrecht op 9 oktober 2014

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden,

vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Patrick Poelmann

Functie: Dijkgraaf

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Datum: 9 oktober 2014

Hoogheemraadschap Rijnland, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Mw. T.C.M. de Roos-van Rooden

Functie: Hoogheemraad

Hoogheemraadschap van
Delfland

Datum: 9-10-2014

Hoogheemraadschap van Delfland, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed within a black rectangular border. The signature is cursive and appears to read 'A.W. Bom - Lemstra'.

Naam: Mevr. mr. A.W. Bom – Lemstra (Adri)

Functie: Hoogheemraad

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

Datum: 9 okt 2014

Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard,
vertegenwoordigd door

Handtekening:

Naam: Chris van der Velden

Functie: Hoogheemraad

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

Datum: 9 oktober 2014

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Manfred van der Heijde

Functie: Dagelijks bestuurslid

UW WATERSCHAP

Datum: 09 OKT. 2014

Waterschap Groot Salland, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: ir. H.H.G. Dijk

Functie: Dijkgraaf

Waterschap
Peel en Maasvallei

Datum: 14-10-²⁰14

Waterschap Peel en Maasvallei, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Mr. A.M.G. (Toine) Gresel

Functie: Voorzitter/ dijkgraaf

**Waterschap
Rivierenland**

Datum: 9 oktober 2014

Waterschap Rivierenland, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: M.H.M. (Mathieu) Gremmen

Functie: Lid van dagelijks bestuur / heemraad

Waterschap
Roer en Overmaas

Datum: 9 oktober 2014

Waterschap Roer en Overmaas, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J.H.J. van der Linden', is enclosed within a black rectangular box.

Naam: de heer J.H.J. van der Linden

Functie: lid dagelijks bestuur van
Waterschap Roer en Overmaas

**Machtiging als bedoeld in artikel 95 van de Waterschapswet
ondertekening Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie**

De voorzitter van het Waterschap Roer en Overmaas,

machtigt:

de heer J.H.J. van der Linden, lid van het dagelijks bestuur van Waterschap Roer en Overmaas,

om namens Waterschap Roer en Overmaas de Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie tijdens het Festival Ruimtelijke Adaptatie op donderdag 9 oktober 2014 in De Fabrique te Utrecht, te ondertekenen.

Door het dagelijks bestuur is met deze machtiging ingestemd in de vergadering van 7 oktober 2014.

Sittard, 7 oktober 2014

De voorzitter,

dr. J.J. Schrijen

WATERSCHAP
vechtstromen

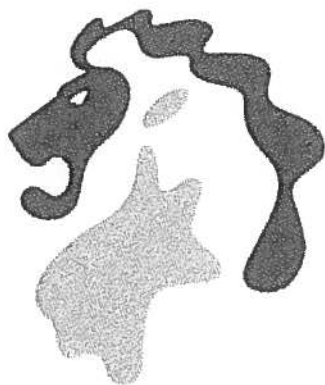
Datum: 29-10-2014

Waterschap Vechtstromen, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Jan van Hoek

Functie: DB-lid en portefeuillehouder

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Datum: 11 november 2014

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier,
vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature. The signature is written in black ink and appears to be 'R. Veenman'. The signature is somewhat stylized and overlaps the top and right sides of the box.

Naam: R. Veenman

Functie: Hoogheemraad.

Individuele Gemeenten Die Ondertekenen:

Datum: 02 DEC. 2014

Gemeente Amersfoort, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

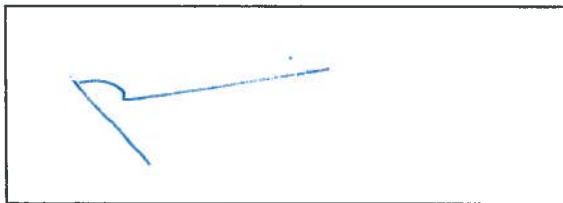
Naam: drs. J.C. Buijtelaar

Functie: Wethouder ruimtelijke ordening

Datum: 9 oktober 2014

Gemeente Amsterdam, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

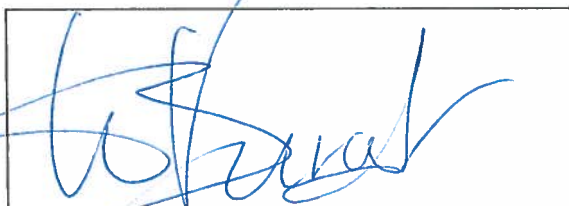
Naam: Roelof Kruise

Functie: Algemeen directeur Waternet

Datum: 9-10-2014

Gemeente Arnhem, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: mw. Ine van Burgsteden

Functie: Wethouder

Gemeente Breda

Datum: 30-10-2014.

Gemeente Breda, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Selçuk Akinci

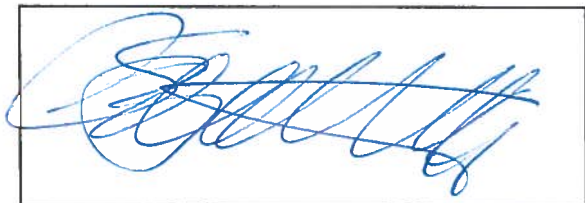
Functie: Wethouder Mobiliteit, Duurzaamheid en Cultuur

Datum: 9 oktober 2014

Gemeente Delft, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Stephan Brandligt

Functie: Wethouder

Datum: 9 oktober 2016

Gemeente Den Helder, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is enclosed within a black rectangular box. The signature is highly stylized and cursive, appearing to read 'J. van Dongen'.

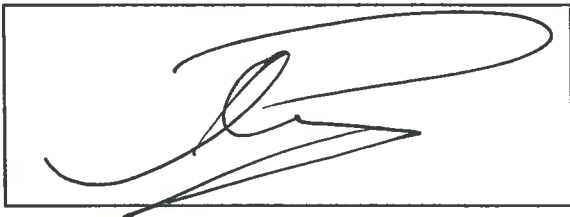
Naam: Jacqueline van Dongen

Functie: Wethouder

Datum: 9 oktober 2014

Gemeente Deventer, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Ir. A. (Andries) P. Heidema

Functie: Burgemeester

EINDHOVEN

Datum: 8/10/2014

Gemeente Eindhoven, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: MARY-AWW SCURGUR

Functie: WETHOUDER EINDHOVEN

**gemeente
gouda**

Datum:

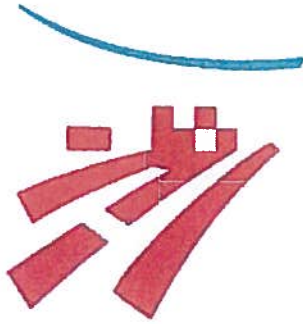
5-11-2014

Gemeente Gouda, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: H. Niezen

Functie: Wethouder

gemeente
Haarlemmermeer

Datum: 21 OKT. 2014

Gemeente Haarlemmermeer, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: John Nederstigt

Functie: Wethouder

Datum: 9-10-2014

Gemeente Hoogeveen, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is contained within a black rectangular box. The signature is stylized and appears to be 'Gert Vos'.

Naam: Gert Vos

Functie: Wethouder

Getekend te Utrecht op 9 oktober 2014

Nieuwegein

Gemeente Nieuwegein, vertegenwoordigd door:

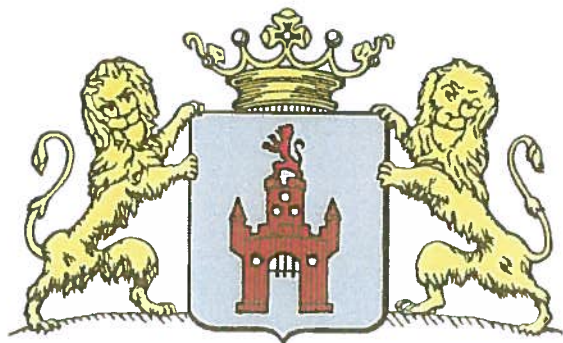
Handtekening:

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Peter Snoeren'. The signature is written in a cursive style and is positioned below the 'Handtekening:' label.

Naam: Peter Snoeren

Functie: Wethouder

Gemeente Oudewater

Datum: 9-10-2014

Gemeente Oudewater, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, enclosed in a black rectangular box. The signature is stylized and appears to read 'P. Verhoeve'.

Naam: P. (Pieter) Verhoeve

Functie: Burgemeester

ma 27-10-2014 9:18

Hallo Robert,

Ik zag dat in onderstaande tabel nog steeds een streepje staat bij de ondertekening van Rotterdam. Ik verkeerde in de veronderstelling dat met ons akkoord per e-mail en de naam/gegevens van de wethouder alles op orde was.

Als ik het nu opnieuw bestuurlijk moet regelen zal dit extra tijd en vraagtekens kosten, waar we geen van allen op wachten. Vandaar mijn vraag of Rotterdam toch toegevoegd kan worden, of dat er nog extra inspanning nodig is.

Groet,
John

di 30-9-2014 15:11

Hallo Robert,

Ondertekenaar wordt:

drs. B.J. (Joost) Eerdmans,
Wethouder Veiligheid, Handhaving en Buitenruimte.

Logo Rotterdam in EPS volgt zsm.

Hartelijke groet,
John

do 18-9-2014 12:38

Ha Robert,

Gisteren hebben we bestuurlijk overleg gehad met onze wethouder en drie portefeuillehouders van de Rotterdamse waterschappen.

Hierin is besloten dat alle 4 partijen individueel de intentieverklaring ondertekenen.

Zoals gezegd zal er vanuit Rotterdam op 9 oktober niet lijfelijk ondertekend worden (er zal geen bestuurder komen), de 3 waterschappen zullen wel een bestuurder afvaardigen. Desondanks kun je Rotterdam dus toevoegen aan het lijstje met ondertekenaars (ik hoop dat deze bevestiging per email voldoende is, anders hoor ik nog wel wat je nodig hebt).

We zullen geen regionale/lokale overeenkomst tekenen omdat we al vele jaren intensief samenwerken in het Rotterdams waterplan verband.

We hebben wel foto's laten maken van de 4 bestuurders gezamenlijk, die je wat mij betreft kunt gebruiken in communicatie-uitingen. Laat maar weten of je daar prijs op stelt. Bijgevoegd even een eigengemaakte foto ;-)

Hopelijk voorlopig voldoende info, succes met je voorbereidingen!

Hartelijke groet,
John

Datum: 9 oktober 2014

Gemeente Tilburg, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in black ink is enclosed within a thin black rectangular border. The signature is a stylized, cursive representation of the name Mario Jacobs.

Naam: Mario Jacobs

Functie: Wethouder

Getekend te Utrecht op 9 oktober 2014

Gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'K' followed by a long horizontal line.

Naam: Kees Geldof

Functie: Wethouder

Datum: 15/12/2014

Gemeente Vianen, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Leendert Wijnmaalen

Functie: Wethouder EZ

Datum: 09-10-2014

Gemeente Woerden, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Cor van Tuijl

Functie: Wethouder

Datum: 22 OKT. 2014

Gemeente Zwolle, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Ed Anker

Functie: Wethouder

Getekend te Utrecht op 9 oktober 2014

Gemeente Bunnik, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

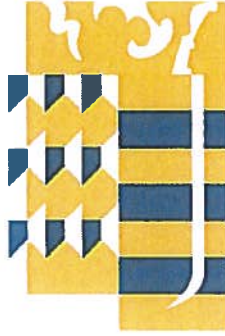
A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Rob Zakee", is written over a horizontal line.

Naam: Rob Zakee

Functie: Wethouder

gemeente Houten

Datum: 9-10-14

Gemeente Houten, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink is enclosed within a black rectangular box. The signature is stylized and includes the initials 'H.G.'.

Naam: Herman Geerdes

Functie: Wethouder

Getekend te Utrecht op 9 oktober 2014

Gemeente Stichtse Vecht, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, sweeping arch followed by several smaller, connected strokes.

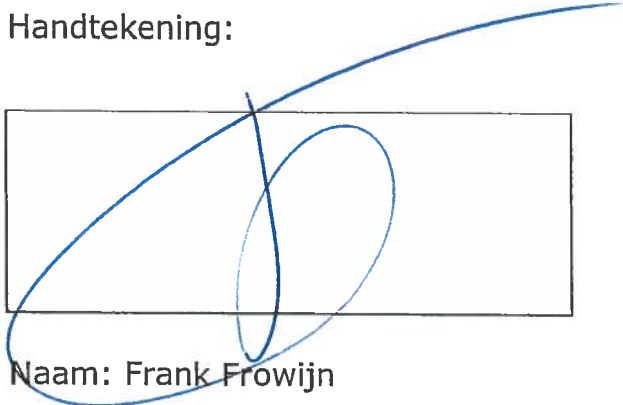
Naam: Pieter de Groene

Functie: Wethouder

Datum: 9/10/12

Gemeente Heemskerk, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Frank Frowijn

Functie: Wethouder

Datum: 9-10-2014

Gemeente Den Haag, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Joris Wijsmuller

Functie: Wethouder Stadsontwikkeling, Wonen, Duurzaamheid en Cultuur

Samenwerkingsverbanden:

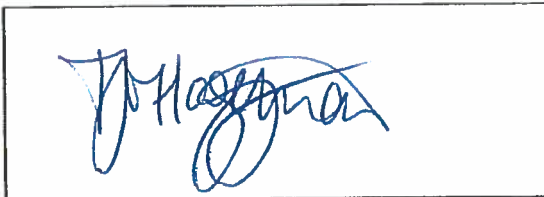
Samenwerking Water Regio Achterhoek⁺

De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen en het Waterschap Rijn en IJssel.

Datum: 7 oktober 2014

Samenwerking Water Regio Achterhoek⁺, vertegenwoordigd
door: T.J.H.M. Loeff-Hageman (voorzitter)

Handtekening:

Naam: T.J.H.M. Loeff-Hageman

Functie: wethouder gemeente Montferland
voorzitter Samenwerking Water
Regio Achterhoek⁺

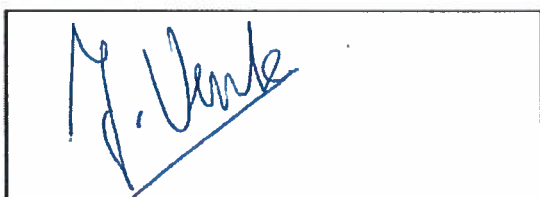
PLATFORM **SLAPPE BODEM**

sterke samenwerking van gemeenten

Datum: 20 OKT. 2014

Platform Slappe Bodem, vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Jan Vente

Functie: Voorzitter

Bijlage I: Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie (bron: Deltaprogramma2014, p30-32)

De deltagoedmissaris stelt voor over ruimtelijke adaptatie te beslissen dat:

- Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de gezamenlijke ambitie vastleggen dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht en bij (her)ontwikkelingen geen extra risico op schade en slachtoffers ontstaat voor zover dat redelijkerwijs haalbaar is;
- klimaatbestendig en waterrobuust inrichten uiterlijk 2020 onderdeel is van het beleid en handelen van deze partijen, door bij hun regionale en lokale ruimtelijke afwegingen de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid van het eigen plangebied te analyseren ('weten'), de resultaten van deze analyse te vertalen in een gedragen ambitie en een adaptatiestrategie met concrete doelen ('willen') en de beleidsmatige en juridische doorwerking van deze ambitie te borgen voor uitvoering ('werken');
- ieder van deze partijen aan de overeengekomen gezamenlijke ambitie invulling geeft op basis van de eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- deze partijen hiervoor een aantal generieke uitgangspunten hanteren, zoals beschreven in onderstaande toelichting en bijlage 2;
- de watertoets zijn wettelijke verankering als procesinstrument behoudt en de toepassing vroeg in het ruimtelijk proces plaatsvindt;
- de overheden gezamenlijk de Handreiking ruimtelijke adaptatie en een Stimuleringsprogramma ruimtelijke adaptatie beschikbaar stellen als ondersteunende instrumenten voor het realiseren van de ambitie;
- het Rijk ervoor zorgt dat nationale vitale en kwetsbare functies uiterlijk in 2050 beter bestand zijn tegen overstromingen (zie interdepartementale afspraken in bijlage xx) en daarvoor zo nodig in 2020 of zoveel eerder als mogelijk beleid en regelgeving heeft vastgesteld;
- in 2017 en daarna regelmatig in het Deltaprogramma een evaluatie plaatsvindt over de voortgang van de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting en de instrumenten die beschikbaar zijn om de ambitie te realiseren.

Toelichting

...

Weten, willen, werken

Rijk, provincies en gemeenten geven samen met de waterschappen een regionale en lokale uitwerking aan de ambitie. Zij doorlopen hiervoor eventueel samen met maatschappelijke organisaties en marktpartijen drie stappen aan de hand van de volgende generieke uitgangspunten:

1. 'weten': analyse van de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid van het (plan)gebied en de functies. Deze analyse vindt - voor zover de gegevens beschikbaar zijn - plaats binnen de bandbreedte van de deltasenario's en met de meest recente datasets die hieraan ten grondslag liggen, met 2030 en 2050 als richtjaren. De overheden kiezen voor deze analyse een passend schaalniveau.
2. 'willen': vertaling van de bedreigingen en kansen uit de analyse in een gedragen ambitie en adaptatiestrategie. De overheden formuleren hiervoor concrete doelen. Zij leggen een relatie tussen de adaptatiestrategieën op regionale en lokale schaal en waarborgen de samenhang met de voorkeursstrategieën voor waterveiligheid en zoetwater van het Deltaprogramma.
3. 'werken': beleidsmatige en juridische doorwerking van de ambitie. Iedere overheid geeft aan hoe de ambitie doorwerkt in het eigen beleid (voor het gehele fysieke domein), ruimtelijke plannen en verordeningen, business cases, uitvoering, beheer en 'groot' onderhoud.

...

Monitoring en evaluatie

In het kader van het Deltaprogramma wordt jaarlijks in beeld gebracht in hoeverre de klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting van het bebouwd gebied en de vitale en kwetsbare sectoren onderdeel is van het handelen van de partijen. In 2017 vindt een evaluatie plaats over de voortgang, die ook ingaat op de vraag of aanvullend instrumentarium nodig is om de ambitie te bereiken. Het Rijk en de koepels zorgen samen voor het ontwerp en de uitvoering van het monitoringsprogramma en de evaluatie en zorgen daarbij voor afstemming met andere meetmomenten, zoals de *benchmarks* in de waterketen.

Datum: 23 oktober 2014

Brons en partners landschapsarchitecten bv onderschrijft hierbij zonder voorbehoud de Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie

Brons en partners landschapsarchitecten bv, rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

Handtekening:

Naam: Rudy Brons,

Functie: Directeur / landschapsarchitect

Datum: 27 oktober 2014

Adviesbureau Waterschakel onderschrijft hierbij zonder voorbehoud de Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie

Adviesbureau Waterschakel, rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J.W. Nijburg', enclosed in a rectangular box. The signature is written in a cursive style with a long horizontal stroke extending to the right.

Naam: J.W. (Joke) Nijburg

Functie: directeur adviesbureau

**DIETZCOM
MUNICIPALITEIT**

Datum: 31-10-2014

Dietz Communicatie onderschrijft hierbij zonder voorbehoud de Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie.

Dietz communicatie, rechtsgeldig vertegenwoordigd door: Luc Dietz

Handtekening:

Naam: Luc Dietz

Functie: Managing Partner

Datum: 11 november 2014

Royal HaskoningDHV onderschrijft hierbij zonder voorbehoud de
Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie

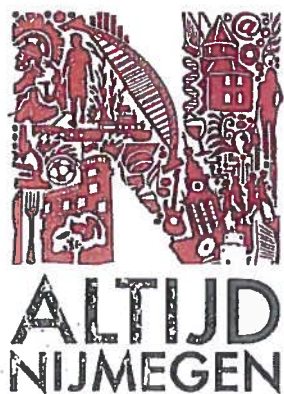
HaskoningDHV Nederland B.V., rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

Handtekening:

K. Poels

Naam: Ir. K. Poels

Functie: Director Business Unit Rivers, Deltas en Coasts

Datum: 18-11-2014

Gemeente Nijmegen onderschrijft hierbij zonder voorbehoud de
Algemene Intentieverklaring ruimtelijke adaptatie

Gemeente Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

Handtekening:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink. The signature is stylized and appears to be 'H.M.F. Bruls'.

Naam: drs. H.M.F. Bruls

Functie: Burgemeester gemeente Nijmegen